

सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

तर्ष १४, अंक ४४, पृष्ठ-६ ने.सं. ११३८ शिल्ला गा. नवमी, ति. सं. २०७४ माघ २६ गते शुक्रबार FEB 2018 मूल्य रु. ५।-

टोखामा ११ औं जनसाहित्य सम्मेलन हुने

टोखा। जन साहित्य समाज टोखाको आयोजनामा ११ औं जन साहित्य सम्मेलन यही फागुन ७ गते हुने भएको छ।

टोखा नपा वडा नं. २ स्थित तपलाछीमा दिनको ११ बजेबाट सुरु हुने सो सम्मेलनमा पुराना तथा नयाँ साहित्य सर्जक, विभिन्न विषयका विशेषज्ञ र राजनीतिक नेताहरूद्वारा सम्बोधन गरिने कार्यक्रम रहेको आयोजकले

जनाएको छ। विविध भाषामा हुने साहित्य सम्मेलनमा कविता, कथा, निबन्धमा उत्कृष्ट हुनेलाई पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम रहेको छ। साथै सांस्कृतिक कार्यक्रम पनि हुनेछ।

साहित्य प्रतिस्पर्धामा सहभागी हुन चाहनेले यही फागुन ३ गतेभित्र आ-आफ्नो रचनाहरू बुझाइसक्न पनि आयोजकले अनुरोध गरेको छ।

कति ठीक-कति बेठीक ? सरकार कामचलाउ भएपछि १५५ अर्बको ठेक्का

काठमाडौँ । प्रतिनिधिसभाको चुनाव गरेर प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवा कामचलाउ हैसियतमा पुगेपछि मात्रै १५५ अर्ब रुपैयाँको ठेक्का लागेको छ। अर्थमन्त्रालयबाट रकम निकासको स्वीकृति गराई विस्तृत परियोजना रिपोर्ट बनाइसकेका परियोजनामा पनि ठेक्का लगाउँदै कम्तीमा ८ र बढीमा १५ प्रतिशतसम्म कमिशन बुझ्दै यस्ता ठेक्का लगाउने गरिएको हो।

सरकार कामचलाउन हैसियतमा पुगेपछिको अवधिमा मात्र १ खर्ब ५५ अर्बको ठेक्का लगाइसकिएको छ। ठेक्कापट्टाका यस्ता काममा प्रधानमन्त्री पत्नी आरजु राणा देउवा अप्रत्यक्ष संलग्न हुने गर्छिन्। यसरी १ खर्ब ५५ अर्बको ८ प्रतिशतका दरले हिसाब

गर्दा पनि कम्तीमा १३ अर्ब रुपैयाँ यो अवधिमा कमिशनबापत उठाइएको स्रोतले बताएको छ। निर्माण व्यवसायमा संलग्न नेपालमा ६ जना ठेकेदारले सिंगो निर्माण प्रशासन र सरकारको नेतृत्वलाई नियन्त्रणमा राखेका छन् र ती सबै प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवा निकट छन्। ठूलू ठेक्काहरूमा उनीहरूबीच कसरी मिलेमतो हुन्छ भन्नेमा प्रधानमन्त्री कार्यालय मातहतको सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले तयार गरेको मूल्याङ्कन प्रतिवेदनले संकेत गर्छ।

सरकार छोडेर जाने बेला प्रधानमन्त्री देउवाको सचिवालय नयाँ ठेक्का लगाउने काममै व्यस्त छ। यस अघि लगाइएका ठेक्कामा माइलस्टोन सम्पन्न गरेका परियोजनाहरूलाई नै ७ खर्ब

रुपैयाँभन्दा बढी भुक्तानी दिन बाँकी छ। तर, देउवा सरकार भने नयाँ ठेक्का लगाउने काममा धमाधम सक्रिय छ। यसरी नयाँ ठेक्का लगाउनुको कारण भने ठूलो आर्थिक चलखेल नै हो।

सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयको प्रतिवेदनले यसरी कमिशनमा ठेक्का लगाउने प्रवृत्तिलाई गत भदौमा बुझाएको प्रतिवेदनमै उल्लेख गरेको थियो। त्यसमध्येको एउटा उदाहरण हो मुगु-हुम्ला जोड्ने ६५ किमि सडक ठेक्का। यो ठेक्कामा मुलुकभित्र काम गरेका ठेकेदारबीच प्रतिस्पर्धा हुनुपर्थ्यो। तर यसको मापदण्डमा 'अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा काम गरेको अनुभव' भन्ने व्यवस्था थपियो। यो प्रावधान थपेपछि प्रधानमन्त्री देउवा निकटकै ६ जना ठेकेदारलाई अनुकुलता मिलेको थियो।

प्रतिस्पर्धालाई सीमित गर्न कालिका कन्स्ट्रक्सन र केही अन्यलाई ध्यानमा राखेर त्यो मापदण्ड तयार गरी राखिएको थियो। यो कम्पनी वर्तमान वन तथा भूमिसुधारमन्त्री विक्रम पाण्डेको हो।

कर्मचारीतन्त्र र सरकारको नेतृत्व गर्नेबीच सेटिङ्ग मिलाएर नाममात्रैको प्रतिस्पर्धामा ठूला योजना हत्याउने काम अहिले खुला रुपमा भइरहेको छ। यसरी मिलेमतो गर्नेमा शर्मा एण्ड कम्पनीका रमेश शर्मा, कालिका कन्स्ट्रक्सनका विक्रम पाण्डे, स्वच्छन्द निर्माण सेवाका जयराम लामिछाने, लामा कन्स्ट्रक्सनका जीपछिरिङ लामा, रसुवा कन्स्ट्रक्सनका मोहन आचार्य, तुदी कन्स्ट्रक्सनका ऋषि सुवेदी संलग्न छन्। यीमध्ये एकजना विक्रम

क्रमशः पृष्ठ ६ मा

कीनपाबाटै नागरिकको विभेद

कीर्तिपुर । कीर्तिपुर नगरपालिकाले मधुमेह र उच्च रक्तचाप रोग लागेका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई औषधी निःशुल्क वितरण गरेर सेवा गर्नु धेरै सराहनीय काम थियो। औषधी वितरण गर्दा औषधी फरक पर्नु र मात्रामा पनि फरकले गर्दा औषधीको सट्टामा नगद मासिक १५ सय दिने कामको पनि थालनी गरियो यो पनि अति सराहनीय काम हो।

तर मधुमेह रोग र उच्च रक्तचापको समस्या ७० वर्ष माथि पुगेपछि मात्र हुने होकि त्यो भन्दा पहिले नै हुन्छ। यसबारे नेपाले सोच्ने कि नसोच्ने ? त्यो उमेर नपुग्दै सुगर र ब्लड प्रेसरले केही भयो भने को जिम्मेवारी हुने ? औषधीको लागि नगद

नर्बाड्ने नगरपालिकाले जिम्मेवारी लिने कि नलिने ? नागरिकको विभेद उमेरसँग दाँजेर मिल्छ ? यदि स्थानीय सरकारले मधुमेह र उच्च रक्तचापको समस्यालाई समाधान गर्ने र सेवा गर्ने हो भने कीर्तिपुर नगर भरिका सबै पीडितलाई सेवा गर्न सक्नुपर्दछ।

सेवा भनेको पैसा हुने र नहुने, कमाई हुने र नहुनेसँग तुलना गर्न मिल्दैन।

पैसा हुने र नहुने दुवैलाई रोग लागेपछि आफू खुशी दवाई गर्न मिल्दैन। औषधीको मात्रा र खानपिनमा भर पर्दछ। ७० वर्ष पुगेका ज्येष्ठ नागरिकहरूले १५ समय रुपैयाँमा औषधी किनेर खाएको हो कि होइन अनुगमन कसले गर्ने ? यसबारेपनि नेपाले ध्यान दिने हो कि ?

प्रदेश ३ मा प्रदेश प्रमुख, मुख्यमन्त्री र मन्त्रालयको भवन तयार

हेटौँडा । प्रदेश ३ को अस्थायी राजधानी हेटौँडामा प्रादेशिक सरकारका लागि आवश्यक सबै संरचना तयार भएको छ।

हेटौँडा । उपमहानगरपालिका मातहत खाली रहेका सरकारी भवन प्रदेश सरकारका लागि प्रयोग गरिएको छ।

प्रदेश प्रमुख, मुख्यमन्त्री र सातवटै मन्त्रालयको कार्यालय पूर्वाधारले उपयुक्त मानिएका सरकारी भवनमा राखिएको

मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद कार्यालयका सचिव रमेशप्रसाद शिवाकोटीले बताए।

प्रदेश प्रमुखको कार्यालय क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालयमा स्थापना गरिएको छ। प्रदेश सचिवालय क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय, मुख्यमन्त्रीको कार्यालय जिल्ला समन्वय समितिको भवनमा, सामाजिक विकास मन्त्रालय क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालयमा, आन्तरिक मामिला तथा कानून जिल्ला शिक्षा कार्यालयको भवनमा राखिएको छ।

त्यस्तै आर्थिक मामिला तथा योजना सहकारी डिभिजनको भवनमा, उद्योग पर्यटन तथा वन वातावरण क्षेत्रीय वन निर्देशनालयमा राखिएको छ भने भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी र भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय श्रम कार्यालयको नव निर्मित भवनमा राखिएको छ।

माघ प्रदेश ३ को सभामुख चयनको कार्यक्रम माघ २७ गते रहेकाले सडक डिभिजन कार्यालयको आवास भवनलाई मर्मत र रंगरोगन गरी सभामुखको

आवासको लागि तयार पारिएको छ।

प्रदेश स्तरीय मन्त्रालयको स्थापना गरे पनि कर्मचारी भने आइपुगेका छैनन्। प्रदेशका कार्यालयहरूमा कर्मचारीहरू भोलिदेखि नै आउने मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद कार्यालयका सचिव रमेश शिवाकोटीले जानकारी दिए। अहिले राष्ट्रियसभा निर्वाचनको आचारसंहिता लागू भएकाले कर्मचारी आउन कठिनाई भएको उनले बताए।

सरकारलाई सर्वोच्चको प्रश्नः भीआईपी सवारीमा सर्वसाधारणको बाटो किन छेकेको ?

काठमाडौँ । राष्ट्रपति तथा अन्य विशिष्ट व्यक्ति (भीआईपी) को सवारी हुँदा सर्वसाधारण नागरिकलाई सडकमा यात्रा गर्न रोक लगाउनुको कारण लिखित रुपमा पेश गर्न सर्वोच्च अदालतले सरकारका नाममा आदेश गरेको छ।

न्यायाधीश तेजबहादुर के सीको एकल इजलासले भीआईपीको सवारी हुँदा किन सर्वसाधारण नागरिकलाई सडक यात्रामा रोकनुपरेको भन्ने कारणबारे १५ दिनभित्र लिखित जवाफ पेश गर्न सरकारका नाममा आदेश जारी गरेको हो।

आदेशमा भीआईपीको सवारी हुँदा सडक खाली गराई राष्ट्रपति तथा विशिष्ट व्यक्तिको

सुरक्षाका कारण सवारीलाई रोक लगाउने काम कुनकुन कानूनमा उल्लेख गरिएको छ भन्नेबारे समेत लिखित जवाफ माग गरिएको छ।

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, गृह मन्त्रालय र प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई विपक्षी बनाई अधिवक्ता ज्ञानेश्वर कोइरालाले माघ १९ गते दायर गरेको रिट निवेदनमा भीआईपीको सवारीमा नागरिकलाई सडकमा यात्रा गर्न रोक लगाउँदा नागरिक अधिकारको हनन भएको उल्लेख छ।

नेपालको संविधानले सबै नागरिकलाई स्वतन्त्रतापूर्वक सडकमा यात्रा गर्न पाउने अधिकार दिएको भए पनि राष्ट्रपति तथा अन्य विशिष्टको सवारी हुँदा नागरिकको

यात्रा गर्न पाउने अधिकारको हनन भएको र नागरिकलाई मर्का परेको

निवेदनमा उल्लेख छ।

तपाईं गरगहना सजिएर भोज जाँदै हुनुहुन्छ ?

अँध्यारो र गल्ली बाटो नहिँड्नु होला

कीर्तिपुर । माघ-फागुन महिना विवाहको मौसम हो। हामी कतै भोज जाँदा गलाभरी गहनाको माला, हातभरी चुरा, कानमा टलक्क टल्किने गहना लगाएकै हुन्छौं। भोजको समय विशेष गरी ६ बजेदेखि सुरु भई ९ बजेसम्म अर्थात् अबेरसम्म चल्ने गर्दछ।

भोज खाएर बाहिर घरतिर फर्कने बेला हामीले होस पुर्‍याउन सकेनभने चोरीहरूले मौकामा चौका हान्ने गरेको घटना नयाँ होइन। हिजो बुधबार २४ गते पाँगा ढोकासीबाट याक्छें टोल जाने क्रममा अपरिचित २

जना केटाले घर हिँडिरहेकी चेलीहरूको गलाको सिक्री चुडालेर फरार भएको घटना घट्यो।

त्यसैगरी मंगलबार नगाउँमा पनि सोही प्रकारको घटना हुँदा प्रयोगकर्ताको चालाखीले गर्दा चोरी हुन नसकेको थियो।

अँध्यारो र गल्ली बाटो जहाँ धेरै मान्छे ओहोरदोहोर गर्दैन त्यहाँ चोरहरू धुकेर नै यस्तो घटनाको योजना बनाइएको हुने भएकोले सबै सतर्क हुन जरुरी छ भने सुरक्षा निकायले पनि उच्च निगरानी अपनाउनुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ।

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०८६ चैत्र २० गते शहादत अमर सहिद

लनबहादुर महर्जन
वि.सं. २००६ माघ

हिराकाजी महर्जन
वि.सं. २०१७ माघ

राजमान माली
वि.सं. २०२५ मंसिर

राजेन्द्र महर्जन
वि.सं. २०३० चैत्र

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १४, अंक ४४, २०७४ माघ २६ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेक्सटप

सम्पर्क कार्यालय: जहुँ हिटी युवा क्लब - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

धुर्मुस-सुन्तली फाउण्डेशन र नेपाल सरकार

हास्य कलाकारद्वय र दम्पती धुर्मुस-सुन्तलीले कलाकार मार्फत् जनतालाई हसाउँदै मनोरञ्जन सेवा दिए जस्तै फाउण्डेशनमार्फत् नमूना बस्ती निर्माण गर्दै जनतालाई दुखेको घाउमा मलम लगाउने काम गरी सेवा दिएका छन् ।

२०७२ बैशाख १२ गते गएको भूकम्पले धेरै धनजनको क्षति पुऱ्याएपछि हास्य व्यङ्ग्यको मलमलाई थाँती राखेर विपत परेकाको सेवाको लागि नमूना बस्ती निर्माण अभियानमा लागेको थियो । अहिलेसम्म भूकम्प पीडितका लागि ३ स्थानमा र बाढी पीडितको लागि १ गरी ४ स्थानमा नमूना एकीकृत बस्ती निर्माण गरी मानवीय सेवा गरिसकेका छन् ।

धुर्मुस-सुन्तली फाउण्डेशनमा राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय दातृ संस्था र व्यक्तिहरुबाट र आफन्त कला प्रस्तुतिबाट उठेको रकमलाई आफैँ खटेर निर्माण कार्य गरेको थियो ।

एक जोडी हास्य कलाकारको प्रयास र नेतृत्वबाट भूकम्प पीडित र बाढी पीडितको सेवालै सबै नेपालीले गर्व गरेका छन् ।

तर नेपाल सरकार सिंगो देशको नेतृत्व गरी अकुट सम्पत्ति रहेर पनि केही गर्न नसक्नु दुःखको कुरा हो ।

राज्यसँग सबै स्रोत साधन पर्याप्त भएरपनि धुर्मुस-सुन्तलीको अभियानले निर्माण गरेको जस्तै भूकम्प पीडित र बाढी पीडितको लागि एकीकृत नमूना बस्ती निर्माण गर्न किन सकेन ? आम नेपाली जनताको गुनासो रहेको छ ।

भूकम्प पीडितको लागि आएका सहयोग रकमले घर बनाउन पुग्ने भनी दंग भएका सरकारी अधिकारी आज पीडितको लागि वितरण गर्न सकेका छैनन् । पहिलो किस्ता सम्झौता गरी निर्माण सम्पन्न हुने अवस्थामा समेत लामो प्रकृया पुरा गर्नुपर्नाको कारण लाभग्राही थप पीडित भएको छ ।

राज्यले धुर्मुस-सुन्तलीको उदाहरणीय कामलाई अनुशरण गरी पीडितको सेवा गर्न ढिलो गर्नु हुँदैन ।

कुरा बुझ्नेलाई इशारा काफी !

– राकस्था

भनिन्छ जानेर दुःख पाइन्छ । थाहा नपाउनु पनि राम्रो लाग्छ कहिलेकाहीँ । कहिले त कुनै समाचार सत्य नभएदेखि हुन्थ्यो भन्ने लाग्ने । त्यसैले एउटा भनाइ चर्चित छ, नो न्युज इज गुड न्युज अर्थात्, समाचार नहुनु नै सुखद समाचार हो । तर कसैले चाहेर वा नचाहेर सत्यमा केही फरक आउन्न । आखिर सत्य त सत्य नै हो । आँखा छोदैमा उज्यालो हुन रोकिन्न । सुतुमर्ग चालाको आलोचना स्वाभाविकै हो । गएका केही दिनका समाचारको विश्लेषण गरौं ।

युवा पलायन

गएको १० वर्षमा ४० लाख नेपाली युवा रोजगारीका लागि विदेशिएका रहेछन् । २०५० साउनदेखि २०७४ असार मसान्तसम्म विदेश जाने नेपाली कामदारको संख्या भण्डै आधा करोड अर्थात् ४७ लाख रहेछ । यसमा छिमेकी देश भारतमा गएका नेपाली कामदारको संख्या समावेश गरिएको छैन । भारतमा कति नेपाली रोजगारीका लागि जान्छन् भन्ने यकिन तथ्याङ्क कुनै निकायसँग छैन । यस्तो समाचारले जो कोही सच्चा देशभक्त नेपालीको मन पोल्छ । काम नपाएर विदेशिएका नेपालीको कथा-व्यथा पढ्दा उदेक लाग्छ । कति मानिस रगत छ्वाँदेर मर्छन्, कति निराशाले मर्छन्, कति उच्च रक्तचापको कारण मर्छन् । कति नेपाली अपमानको पीडामा छटपटिन्छन्, कति मालिकको यातनाले मर्छन् ।

यसको जिम्मेवार को ? नेपालीलाई विदेशिन बाध्य पार्ने शासक दलहरू नै हुन् । स्वदेशमा रोजगारी सृजना नगर्ने र युवालाई विदेश पठाएर रेमिटेन्सको भरमा देश चलाउने नेताहरूको कारण देशका युवा विदेशमा दासभै बेचिएका छन् । कमिशनको लोभमा युवा बेच्ने नेताहरूलाई नै कठघरामा किन नभ्याउने ।

दशगजामा बलमिचाइ

सिरहाको लहानदेखि १८ किलोमिटर दक्षिणमा पर्ने व्यापारिक नाका ठाडीसँगै जोडिएको दशगजा क्षेत्रमा भारतीय पक्षले नियमविपरीत वर्षौंदेखि भन्सार (कस्टम) कार्यालय सञ्चालन गर्दै आएको तथ्य सञ्चारमाध्यमबाट सार्वजनिक भएको छ । भारतका विदेशमन्त्री सुष्मा स्वराजले नेपालको दुईदिने भ्रमण सकेर फर्केलगत्तै आएको यो समाचारले भन्छ, भारतले कुरा जति मिठो गरे पनि नेपालमाथिको बलमिचाइ गरिआएको छ ।

ठाडीको भन्सारसँगै दशगजामै दुई दर्जन बस्ती छन् । अन्तर्राष्ट्रिय कानूनअनुसार दुई देशबीचको दशगजालाई सुरक्षा सीमा मानिन्छ । दशगजास्थित सीमा क्षेत्रमा दुवै देशले कुनै पनि भौतिक पूर्वाधार, खेतीपाती तथा मिच्ने कार्य गर्न पाइँदैन । तर ठाडीसँग जोडिएको दशगजा क्षेत्रमा भारतीय पक्षले भन्सार कार्यालय राखेको वर्षौं भए पनि हटाइएको छैन । दशगजालगतै भारतको सिमाना सुरु भएको स्थानमा भारतीय पक्षले प्रवेशद्वार बनाएको छ । प्रवेशद्वारको उत्तरतिर दशगजाको खाली जग्गा हुनुपर्ने भए पनि भारतीय कस्टम (भन्सार) कार्यालय र दुई दर्जन बस्ती छन् ।

भारतले नेपालसँग साँचो मित्रता खोजेको हो भने नेपालको

सार्वभौमिकता, स्वतन्त्रता र स्वाभिमानमाथि आँच आउने कुनै पनि काम रोकनु अनिवार्य छ । देशको आकारले स्वाभिमानको मूल्य निर्धारण हुँदैन । कुनै पनि अन्तर्राष्ट्रिय कानूनविपरीत भएका कामलाई अविलम्ब बन्द गर्नु नै भारतको अन्तर्राष्ट्रिय छवि बचाउने उपाय हुनसक्छ ।

बाँझो जमिन

नेपालको ४१ लाख हेक्टर जमिन कृषि क्षेत्रमा परे पनि २५ लाख हेक्टर जमिनमा मात्रै खेती हुन्छ । यसको अर्थ १६ लाख हेक्टर जमिन बाँझो छ । यस मानेमा नेपालमा ४० प्रतिशत कृषिभूमि बाँझो छ । उत्पादनशील जमिनको उपयोग नहुनुका विभिन्न कारण होलान्, त्यसमध्ये ७० लाख युवा विदेशिनु मुख्य हो । काम गर्ने मानिस नहुँदा खेतबारी बाँझो हुन थालेको हो । साथै परम्परागत खेती प्रणालीले पनि खेती कष्टप्रद बनेको छ । कृषिमा यान्त्रिकीकरण हुन्थ्यो भने किसान सहज रूपमा खनजोत गर्थे वा काम गर्न सजिलो हुन्थ्यो, कम मानिसले धेरै काम सक्थे, किसानको लगानी कम र उत्पादन बढी हुन्थ्यो ।

सरकारी तथ्याङ्कअनुसार नेपालमा ४७ लाख सुकुमवासी छन् । एकातिर मानिस जग्गाविहीन भएर गरिब छन्, अर्कोतिर खेतीयोग्य भूमि बाँझो छ । कति जग्गा एकै व्यक्तिको स्वामित्वमा धेरै भएर पनि जमिन बाँझो भएको छ, त्यसो हो भने ती गरिवलाई जग्गा कमाउन दिएको भए देशको कृषि उत्पादन बढ्थ्यो ।

पश्चिम नेपालमा पुस्तौं पुस्ता कमैयाको रूपमा श्रम गर्दै आएकालाई जमिनको कुनै हक नदिलाई मुक्तिको भ्रम फैलाइयो । ती कमैयालाई मोहियानी हकको व्यवस्था गरिएको भए जग्गा बाँझो राख्नु पर्दैनथ्यो वा भएको जग्गाको उत्पादकत्व पनि बढ्थ्यो ।

खेती गर्नेसँग जमिन छैन वा खेती मजदुर अर्काको निम्ति काम गर्छ । कामअनुसारको ज्याला पाउन्न । आफ्नो जमिन र आफ्नो उत्पादन भएमा भूमिको उत्पादकत्व भन्नु बढ्ने थियो । नेपालमा क्रान्तिकारी भूमि सुधारको नारा लागेको धेरै भएर पनि कम्युनिष्ट नामधारी पार्टीले कुनै पहल गरेनन् । जमिनदार वा धेरै जमिन ओगटेर बस्नेको जमिन राष्ट्रियकरण गरी सुकुमवासी वा भूमिहीनलाई बाँडिदिनु सबभन्दा राम्रो विकल्प हो । देशको कृषि उत्पादन बढाउन क्रान्तिकारी भूमिसुधार नै एउटै उपाय हो ।

नेसनल ट्रेडिङ्ग लिमिटेड खारेजी

सरकारले नेसनल ट्रेडिङ्ग लिमिटेड खोरज गरेर उदारीकरण र बजार अर्थतन्त्रको हिमायति भएको पुनः सावित गरेको छ । मन्त्रिपरिषद्ले माघ १५ मा खारेज गरेको नेसनल ट्रेडिङ्ग लिमिटेड विगत १० वर्षदेखि घाटामा सञ्चालित भएको तर्क गरिएको छ ।

संस्थालाई शासक दलहरूले दुहुनो गाई बनाएका कारण यसको अवस्था जर्जर बन्दै गयो । यसले गर्दा दस वर्षअघि नाफामा रहेको ट्रेडिङ्ग विस्तारै घाटा व्यहोर्दै अहिले उठ्नै नसक्ने अवस्थामा पुगेको हो ।

नेसनल ट्रेडिङ्गले देश विदेशबाट विभिन्न सामानहरू ल्याएर रिटेल र होलसेल व्यवसाय

गर्दथ्यो । यसको आम्दानीको प्रमुख स्रोतले त्रिभुवन विमानस्थलमा रहेको ड्युटी फ्री पसल थियो । सरकारले २०६५ पछि ड्युटी फ्री सामान आयातमा रोक लगाएपछि नेट्रेलि घाटामा गएको थियो । निजी क्षेत्रले सिमेन्ट, छड, मदिरालगायतको व्यापारमा नेसनललाई उछिनेपछि यसको आम्दानीको स्रोत खुम्चिएको थियो ।

लिमिटेडको महेन्द्रनगर, धनगढी, नेपालगञ्ज, सुर्खेत, भैरहवा, वीरगन्ज, विराटनगर, धनकुटा, पोखरा, दाङ्ग र काठमाडौंको दुई स्थानमा प्रशस्त जग्गा छ । दाङ्ग, सुर्खेत, महेन्द्रनगर र धनकुटाबाहेक प्रायः सबै जिल्लामा ट्रेडिङ्गको आफ्नै भौतिक पूर्वाधारसहितको गोदाम र कार्यालय छन् । यस्तै विशालबजार, साल्ट ट्रेडिङ्ग कर्पोरेसन, नेपाल ल्युव आयल, साफा भण्डार, साफा सेवा, गोरखकाली रबर उद्योग र हिमाल सिमेन्ट उद्योगमा पनि ट्रेडिङ्गको ठूलो लगानी छ । हिमाल सिमेन्ट बन्द भएपछि १५ प्रतिशत शेयर लगानी सरकारले असुल गरेर उपलब्ध गराउनुपर्ने ८१ करोड रुपैयाँसमेत उठेन ।

१६ करोडको पूँजीबाट कम्पनीले हाल २२ अर्बको सम्पत्ति बनाएको छ । करिब दुई अर्बको दायित्व (ऋण) र एक अर्बको घाटामा रहेको ट्रेडिङ्गले वार्षिक पाँच करोड रुपैयाँको आम्दानी गर्दै आएको थियो । वार्षिक रूपमा २५ करोड रुपैयाँ खर्च हुँदै आएको थियो भने । कम्पनीको दैनिक सात लाख रुपैयाँ खर्च हुन्थ्यो ।

नेसनल ट्रेडिङ्गको खारेजीले निजी व्यापारी खुसी हुनु स्वाभाविकै हो । यसबाट कुन मन्त्रीले कति कम्प्याए भन्ने आगामी दिनमा सार्वजनिक हुने नै छ ।

बेरोजगार प्राविधिक

नेपालमा व्यावसायिक शिक्षा दिने निकाय प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् (सीटीईभीटी) मा अध्ययन गरेपछि पनि विद्यार्थी बेरोजगार बस्नुपर्ने दुःखद अवस्था सिर्जना भएको छ । सीटीईभीटीबाट प्राविधिक शिक्षा लिएका विद्यार्थीमध्ये आधाले मात्र रोजगारीको अवसर पाएको छ, ४३.५ प्रतिशत बेरोजगार र ५ प्रतिशत स्वयंसेवीका रूपमा काम गरिरहेका छन् । सीटीईभीटीअन्तर्गत अधिल्लो शैक्षिक सत्रमा प्राविधिक एसएलसीतर्फ १२ हजार ८ सय ५२ जना, डिप्लोमातर्फ ९ हजार ६ सय ६६ र विशेष कक्षातर्फ ३ सय विद्यार्थी गरी २२ हजार ८ सय १८ विद्यार्थी उत्तीर्ण भएका थिए ।

हुन त बेरोजगारी समस्याको कुरा गर्दा रोजगारीमूलक एवम् व्यावसायिक शिक्षाको कुरा आउँछ । प्राविधिक शिक्षा रोजगारीको सहज पहुँचका लागि चाहिन्छ भन्नेमा विवाद पनि छैन । तर त्यतिले पनि नपुग्ने कुरा आज प्राविधिक शिक्षा पाएर पनि बेरोजगार हुने युवाको माथि उल्लेखित विवरणले प्रमाणित भएको छ । आगामी वर्षहरूमा कति प्राविधिक जनशक्ति चाहिन्छ र उत्पादन भएका जनशक्ति कता उपयोग गर्ने भन्ने योजना छैन ।

हाल सीटीईभीटीले ३८ वटा पाठ्यक्रम डिप्लोमातर्फ, २५ वटा पाठ्यक्रम प्राविधिक

एसएलसीतर्फ र १ सय ७७ व्यवसायिक पाठ्यक्रम (तीनमहिने) कार्यक्रम सञ्चालनका लागि अनुमति दिएको छ ।

देशभरको निम्ति कति जनशक्ति चाहिन्छ भन्ने योजना पनि नगरी विषय र विद्यार्थी भर्ना संख्या तोक्ने सम्बन्धित पक्षहरूको पद्धति बिलकुलै अवैज्ञानिक छ । राम्रो र व्यवहारिक पाठ्यक्रम नहुनाले प्राविधिक शिक्षाका कार्यक्रमहरू नेपालमा प्रभावकारी हुन नसकेको र त्यसकारण पक्ष जनशक्तिले राजगारी पाउन नसकेको वास्तविकता सीटीईभीटीका अधिकारीहरू स्वयम्को स्वीकारोक्तिले दर्शाएको छ ।

प्राविधिक शिक्षामा देखिएको कमीकमजोरी हटाउन भन्दै सीटीईभीटीले अध्ययनका लागि डा. सुरेशराज शर्माको संयोजकत्वमा उच्चस्तरीय समिति गठन गरेको छ । समितिले प्राविधिक शिक्षामा भएको कमीकमजोरी, समस्या र पाठ्यक्रमाई कसरी प्रभावकारी बनाउन सकिन्छ भन्नेबारे गम्भीर अध्ययन गरिोस् ।

खुला विश्वविद्यालय

नेपालमा खुला विश्वविद्यालयको पठनपाठन हुने संकेत देखा परेको छ । खुला विश्वविद्यालयको कानून बनेको डेढ वर्ष भयो । खुला विश्वविद्यालयका उपकुलपति तथा कुलसचिव (रजिस्ट्रार) नियुक्त भएको पनि आठ महिना बितिसकेको छ । विश्वविद्यालयको प्राज्ञिक परिषद्ले विश्वविद्यालयमा पढाइ हुने संकाय, तहगत उपाधि र पाठ्यक्रम निर्देशिका पारित गरेको छ । विश्वविद्यालयले तीनवटा संकायको पढाइ सञ्चालन गर्नेछ । सबै संकायमा गरी ६६ विषयको पठनपाठन हुनेछ ।

औपचारिक रूपमा क्याम्पस गएर पढ्न नसकेका, रोजगारीलगायत अन्य समस्याका कारण विश्वविद्यालय भर्ना हुन नसकेकाले अब विश्वविद्यालयको प्रमाणपत्र पाउने बताइएको छ । विश्वविद्यालयले दिएको पाठ्यक्रममा रही घरमै बसी पढ्ने, गृहकार्य गर्ने र परीक्षा दिई प्रमाणपत्र हासिल गर्ने खुला विश्वविद्यालयको अभ्यास विश्वमै चलिरहेको छ ।

मुख्य कुरा विश्वविद्यालयले शिक्षाको गुणस्तर कसरी कायम गर्ला भन्ने प्रश्न स्वाभाविकै रूपमै उठ्छ । भएका विश्वविद्यालयहरूमा पठनपाठन राम्रो हुन सकेको छैन, भएका विश्वविद्यालयहरू नै खुला विश्वविद्यालयजस्ता छन् । कक्षा नियमित हुँदैन, मुश्किलले कोर्स सकिन्छ, विद्यार्थी र शिक्षक पर्यटक जस्ता हुन्छन् । शिक्षकहरू निजी कलेज तथा माविहरूमा कुद्न व्यस्त हुन्छन् वा विद्यार्थी विभिन्न बहानामा कलेजमा हडताल गर्छन्, पढाईमा अवरोध भइरहेको हुन्छ ।

अब खुल्ने खुला विश्वविद्यालयले उत्पादन गर्ने जनशक्तिले विश्व मान्यता पाउने बनाउन पदाधिकारीको ध्यान जानु आवश्यक छ । मात्र जागिर खाने उद्देश्य राख्ने हो भने त्योभन्दा विडम्बनाको कुरा के होला ।

अन्तमा, यो आलोचनाले सुधार गर्न सहयोग गर्ला भन्ने ठान्दछु । बुझ्नेलाई इशारा काफी !

सुष्मासँगको भेट ओलीको लेण्ड्रूप भूमिका !

- प्रज्वल -

कूटनीतिक आचारसंहिता उल्लंघन !

भारतीय विदेशमन्त्री सुष्मा स्वराज माघ १८ गते अपराह्न ३ बजे काठमाडौं सोल्टी होटल पुगे। भारतीय विशेष विमानबाट नेपाल ओर्लेका स्वराजलाई त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा नेपालका अर्थराज्यमन्त्री उदय शमशेर राणाले स्वागत गरेका थिए।

कामचलाउ सरकारका प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको जिम्मामा नेपालको परराष्ट्र मन्त्रालय रहेको छ तर परराष्ट्र मन्त्रालयले स्वराजलाई नेपाल भ्रमणको निम्ता दिएको थिएन। नेपालस्थित भारतीय राजदूतावासले नेपालको परराष्ट्र मन्त्रालयलाई माघ १५ गते स्वराज नेपाल आउने औपचारिक जानकारी दिएको थियो। सोही दिन भारतीय विदेश मन्त्रालयले विज्ञप्ति जारी गरी स्वराजको नेपाल भ्रमणबारे औपचारिक घोषणा गर्‍यो। तर विज्ञप्तिमा स्वराजको भ्रमणको एजेण्डा उल्लेख थिएन। नेपाल-भारतको कूटनीतिक सम्बन्धको ७० वर्ष यता नेपालको औपचारिक निमन्त्रणाविना भारतीय विदेशमन्त्री नेपाल भ्रमणमा आएको यो पहिलो घटना हो।

नेपाल पुगेलगत्तै एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीले स्वराजसँग सोल्टी होटलमा एक्लाएकलै भेटपछि एमालेका नेताहरू ईश्वर पोखरेल, विष्णु पौडेल, राजन भट्टराई, प्रदिप ज्ञवाली, विष्णु रिमाल, युवराज खतिवडासहितलाई समावेश गरी स्वराजसँग पुनः भेटे। ओलीले स्थायी समितिको बैठकमा स्वराजलाई आफूले निम्ता दिएको खुलासा गरे। एक पटक नेपालको प्रधानमन्त्री भइसकेका र फागुनको अन्तिम हप्तासम्म दोस्रो पटक प्रधानमन्त्री हुने हल्ला चलेका ओलीले स्वराजलाई भेट्न सोल्टी होटल पुगेको नेपाल सरकारले तय गरेको कूटनीतिक आचारसंहिताको उल्लंघन हो। नेपालको कूटनीतिक आचारसंहितामा बहालवाला प्रधानमन्त्री, मन्त्रीहरू र पूर्वप्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीहरूले विदेशीसँग भेटवार्ता गर्दा परराष्ट्र सम्बन्धी क्षेत्र हेर्ने अधिकारीहरू अनिवार्य उपस्थित हुनुपर्ने र भेटको रेकर्ड सरकारसँग हुनुपर्ने उल्लेख छ। भारतीय विदेशमन्त्रीले आफ्नो साथमा विदेश सचिव विजय गोखले, मन्त्रालयमा नेपाल हेर्ने डेस्क प्रमुख सुधाकर दलेला, नेपालका लागि भारतीय राजदूत मन्जिप सिंह पुरी, विदेश मन्त्रालयका प्रवक्ता रभिसकुमार थिए।

ओलीको स्वराजसँगको भेटमा परराष्ट्र मन्त्रालय प्रतिनिधि किन सहभागी गराइएन तथा भेटबारे मन्त्रालयलाई किन जानकारी दिएन ? माघ १९ गते स्वराजसँग भेट्न दुईपटक प्रधानमन्त्री भएका माओवादी

अध्यक्ष प्रचण्ड पनि सोल्टी होटल पुगे। संघीय समाजवादी फोरम नेपालका अध्यक्ष एवं पूर्वउपप्रधानमन्त्री तथा परराष्ट्रमन्त्री उपेन्द्र यादव पनि स्वराजलाई भेट्न सोल्टी पुगे। यादव परराष्ट्रमन्त्री भएकै बेला कूटनीतिक आचारसंहिता तयार गरिएको थियो तर आफ्नै पालामा बनेको आचारसंहिता पनि यादवले पालना गरेनन्। राष्ट्रिय जनता पार्टीका नेताहरू महन्थ ठाकुर, राजेन्द्र महतो, महेन्द्र यादव, राजकिशोर यादव, अनिल भ्रा र शरत्सिंह भण्डारी पनि स्वराजलाई भेट्न सोल्टी पुगेका थिए। राजाको प्रतिगमनको बेला भारतीय विदेश सचिव सलमान खुर्शिदलाई भेट्न सरकारमा गएका नेताहरू द्वारिका होटलमा यसरी नै लाम लागेका थिए।

कूटनीतिक आचारसंहिता र मर्यादाअनुसार पूर्वप्रधानमन्त्रीहरूले कुनै देशको बहालवाला मन्त्री बसेको होटलमा भेट्न जाने होइन, बरू पूर्वप्रधानमन्त्री भेट्न विदेशका मन्त्री आउने हो। ओली र प्रचण्डको 'गठबन्धन' लाई निर्वाचनमा नेपाली जनताले भण्डै दुईतिहाइ पुर्‍याएका हुन्। तर ओली र प्रचण्डको स्वराजभक्तिले दुईतिहाइ भारतीय प्रधानमन्त्री मोदीले पुर्‍याएको स्पष्ट गरे। २०७४ असोज १८ गते एमाले र माओवादी केन्द्रको 'वाम गठबन्धन' बनाउने निर्णय भएको थियो। त्यसबेला चीनले २० अर्ब रूपैयाँ पठाएर एमाले र माओवादीलाई गठबन्धन बनाउन लगाएको समाचार प्रकाशित भयो। नेकाले राप्रपा, राप्रपा नेपाल, नयाँ शक्तिसँग 'लोकतान्त्रिक मोर्चा' बनायो। कतिपय निर्वाचन क्षेत्रमा नेकाले संघीय समाजवादी फोरम र राप्रपासँग पनि गठबन्धन गर्‍यो। नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) ले 'वाम गठबन्धन' बनेको समाचार लगत्तै चीनको रू. २० अर्ब सहयोगमा बनेको समाचारमा सत्यता नभएको बरू भारतीय विस्तारवाद र एकाधिकार पूँजीअनुकूल नेपालको संविधान संशोधनको मार्ग प्रशस्त गर्न 'वाम गठबन्धन' तयार गरिएको बताउनुभएको थियो। कूटनीतिक संहिता मिचेर ओली र प्रचण्डको स्वराजसामको लम्पसारले वाम गठबन्धन निर्माणमा भारतीय विस्तारवादकै हात भएको थप पुष्टि गर्‍यो।

भारतीय विस्तारवाद एक एक पाइला गरी नेपाललाई सिक्किमजस्तै निल्न चाहन्छ। भारतीय गुप्तचर संस्था 'रअ' का पूर्वप्रमुख आर.के. यादवको मिसन रअ पुस्तकमा सन् १९७५ मा सिक्किम भारतमा विलय गराएकै बेला नेपालको तराई टुक्रा गर्ने योजना बनाएको र भारतको आन्तरिक

राजनीतिक गडबडीको कारण पूरा नभएको उल्लेख छ। भारतीय विस्तारवादले नेपालको संविधानमा एक मधेस एक प्रदेश, अङ्गीकृत नेपाली नागरिकलाई वंशजलाई जस्तै राष्ट्रपति, प्रधानमन्त्री हुने अधिकार हुने प्रावधान राख्न दबाव दिँदै आएको हो।

२०७२ सालमा संविधानसभाबाट संविधान पारित भइसकेपछि र असोज ३ गते घोषणा हुने मिति तयार भइसकेपछि भारतीय प्रधानमन्त्री मोदीले आफ्नो विदेश सचिव एस. जयशंकरलाई भदौ ३१ गते नेपाल पठाएर संविधान घोषणा रोक्न खोजेका थिए। यी सबै घटना थाहा पाएका एमाले र माओवादी अहिले फेरि भारतीय

विदेशमन्त्रीसामु लम्पसार परे। प्रतिनिधिसभामा एमालेको प्रत्यक्ष ८० र समानुपातिक ४१ गरी १२१ सदस्य छन् भने माओवादी केन्द्रको प्रत्यक्ष ३६ र समानुपातिक १७ गरी ५३ सदस्य छन्। प्रतिनिधिसभाको कूल २७५ सदस्यमा प्रधानमन्त्री बन्न ओलीलाई १३८ सदस्यको समर्थन आवश्यक छ। भारतीय विस्तारवादको ट्रेजन् हर्षको रूपमा आएको माओवादी केन्द्रको समर्थन ओलीले पाउने अझै प्रत्याभूत छैन। निर्वाचनपछि पार्टी एकतासमेत गर्ने निर्वाचनको साभा घोषणापत्रमा उल्लेख गरेका एमाले र माओवादी केन्द्रको प्रतिबद्धता पार्टी एकतापछिको अध्यक्ष र प्रधानमन्त्रीको भागवण्डा विवादमा अल्झेको छ। एमालेले पार्टी एकतापछिको अध्यक्ष र प्रधानमन्त्री दुवै पद हत्याउन खोज्दैछ भने माओवादी केन्द्रले दुईमध्ये एक पद फुत्काउन खोज्दैछ।

विनाएजेण्डा नेपाल भ्रमणमा आएका स्वराजसँग ओलीले पार्टी एकतापछिको अध्यक्ष र प्रधानमन्त्री आफूले नै पाउनुपर्ने दाबी राखेको र प्रचण्डले ती दुईमध्ये एक पद आफूले पाउनुपर्ने दाबी राखेको चर्चा छ। त्यसो नभए ओली र प्रचण्ड पनि पालेपालो स्वराजसँग एक एक घण्टा लामो एक्ला एकलै लम्पसार पर्नुपर्ने कुनै कारण देखिँदैन। प्रतिगमनको बेला तत्कालीन राजा ज्ञानेन्द्र भारत गएर आफू संवैधानिक राजा बन्न पाउनुपर्ने माग राखेका थिए। गणतन्त्रमा निर्वाचित राजाहरूको हविगत उही देखिँदै

छ। ओली र प्रचण्डले स्वराजसँगको भेटमा पर्साको वीरगञ्ज छपकैयामा विसं २०२२ सालको नापीमा पूर्जा पाएका नेपालीहरूको ५० विघा जग्गा भारतीय क्षेत्रमा पर्ने गरी सहायक सीमास्तम्भ गाड्ने विषय यसकारण उठाउने साहस गरेनन्। भारतीय विस्तारवादले नेपालको पूर्व पशुपतिनगरदेखि दक्षिण सप्तरीको तिलाठी र लालापट्टी, छपकैया, सुस्ता हुँदै पश्चिमको कालापानी लिम्पियाधुरासम्म ७१ ठाउँमा ६० हजार हेक्टर जमिन अतिक्रमण गरेको छ। यसबारे नेपालका गणतान्त्रिक कुनै पनि प्रधानमन्त्रीले उठाउन सकेनन्। दुई देशको प्रबुद्ध समूहका बैठकहरू भए त्यहाँ पनि नेपालको भूमि अतिक्रमण फिर्ता

लिने विषय उठेन। भारतीय दलालको रूपमा प्रधानमन्त्री भएर ओलीले जस पाउने छैनन्। भारतीय शासक वर्गले सरकारमा गएका नेताहरूलाई यसरी खेलाउँदै नेपाली लेण्ड्रूप दोर्जे बनाउन खोज्दैछ। स्वराजसँगको भेटमा ओलीले आफ्नो गुटका नेताहरूमात्र लगेकोमा माधव र भलनाथ असन्तुष्ट भएको समाचार पनि प्रकाशित

भारतीय अतिक्रमण कसरी बिसर्ने ?

ओलीले स्वराजसँगको लम्पसारमा बारम्बार विगतको तीतोपना बिसर्न आग्रह गरे। ओलीसँग नेपाली जनताको प्रश्न - के भारतीय विस्तारवादले नेपालको भूमि ढुबानमा पर्ने गरी दशगजामै बनाएका बाँध, तटबन्ध र सडक बाँध बिसर्न सकिन्छ ? ती सबै संरचना भत्काउनु आवश्यक छैन ? नेपालभित्र आएर कञ्चनपुरका गोविन्द गौतमलाई हत्या गरेको र सीमाको २००-३०० मिटर नेपालभित्र क्लभर्ट, सुरक्षा बलले रोक्न आएको र नेपाली लुटिएको तथा पिटिएको बिसर्न सकिन्छ ?

ओलीले स्वराजसँग गरिबी निवारण र समृद्धिको लागि नेपाल भारतसँग सहकार्य गर्न चाहेको पनि बताए। स्वतन्त्रताको

७० वर्षपछि पनि भारतमा ७० करोड मानिस दिनको एक छाक खाएर बाँच्नु परेको, जनसंख्याको आधा भारतीयसँग शौचालय नभएको, धनी र गरिबको दूरी अझ बढेको देश भारतको रूपमा रहेको के ओलीलाई थाहा छैन ? नेपालको नदीनाला र प्राकृतिक स्रोत साधन कब्जा गर्नमात्र भारत नेपालसँग सहकार्यको कुरा गर्दै आएको के ओलीलाई अझै थाहा छैन ?

स्वराजले प्रचण्डलाई एमालेसँगको संयुक्त सरकारसँगै फोरम र राजपासँगको संयुक्त सरकारबारे पनि छलफल गरेको चर्चा छ। दोस्रो विकल्पलाई रोक्न नै ओलीले स्वराज काठमाडौंमा पुग्नेबित्तिकै एक्लाएकलै भेट र रात्रीभोजसहित लम्पसार परेको हुनुपर्छ।

भारतीय दलालको रूपमा प्रधानमन्त्री भएर ओलीले जस पाउने छैनन्। भारतीय शासक वर्गले सरकारमा गएका नेताहरूलाई यसरी खेलाउँदै नेपाली लेण्ड्रूप दोर्जे बनाउन खोज्दैछ। स्वराजसँगको भेटमा ओलीले आफ्नो गुटका नेताहरूमात्र लगेकोमा माधव र भलनाथ असन्तुष्ट भएको समाचार पनि प्रकाशित

भयो। प्रचण्डका सहयोगी नेता नारायणकाजी श्रेष्ठले स्वराजको नेपाल भ्रमण कूटनीतिकरूपमा उपयुक्त नभएको टिप्पणी गरे। तर स्वराजको भ्रमणलाई उपलब्धिपूर्ण बनाउन स्वागत पनि गरे। यसले श्रेष्ठको टिप्पणी माछा आए भित्र हात सर्प आए बाहिर हातजस्तै देखियो।

स्वराज फिर्तालगत्तै माघ १९ गते भारतको विदेश मन्त्रालयले वक्तव्य जारी गर्दै भ्रमण सफल र सम्बन्धलाई पारस्परिक उचाइमा पुर्‍याउन सहयोगी बनाएको जनायो। नेपाल सरकारले स्वराज भ्रमणबारे कुनै वक्तव्य जारी गरेन। स्वराजको राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी र प्रधानमन्त्री देउवासँग बालुवाटारमा भेटेको पनि कुनै सरकारी अभिलेख रहेको खबर छैन। भारतको कूटनीतिक तथ्याङ्कमा स्वराजको नेपाल भ्रमणको रेकर्ड छ भने नेपालको कूटनीतिक तथ्याङ्कमा

राष्ट्रपति भण्डारी, प्रधानमन्त्री देउवा, ओली र प्रचण्डले भेटको तथ्याङ्क छैन।

नेकाको मतले प्रतिनिधिसभा सदस्यमा जितेका नयाँ शक्तिका नेता तथा पूर्वप्रधानमन्त्री बाबुराम भट्टराईले पनि स्वराजको नेपाल भ्रमणले भन्नु अविश्वास बढाएको, अनावश्यक राजनीतिक अर्थ लागेको टिप्पणी गरे। माओवादी सशस्त्र द्वन्द्वको बेला प्रचण्ड र बाबुरामले भारतीय प्राध्यापक एसडी मुनीमार्फत भारतीय प्रधानमन्त्री अटलबिहारी वाजपेयीलाई सहयोगको याचना गर्दै पत्र लेखेको हुँदा भट्टराईको टिप्पणीलाई पनि पट्याउन मिल्दैन। राप्रपा प्रजातान्त्रिकका अध्यक्ष पशुपति शमशेरले वर्षौंदेखि थन्किएका पञ्चेश्वर परियोजना अगाडि बढाउन स्वराजको भ्रमणले सघाउ पुग्ने बताए तर भेटमा पञ्चेश्वरबारे उठेको थिएन। महाकाली एकीकृत विकास सन्धिकै एक अङ्गको रूपमा उल्लेख गरिएको पञ्चेश्वर परियोजना महाकाली सन्धिसँगै खारेज हुनुपर्ने विषय हो। महाकाली नदी सीमा भएको र नेपालले पानी तथा बिजुली आधा पाउनुपर्ने यथार्थ हो। २०५३ असोज ४ गते नेका, एमाले, सद्भावना पार्टी र राप्रपा मिलेर महाकाली नदी भारतलाई दिएका थिए। त्यसको एक मतियार राणा पनि हुन्।

तत्कालीन सार्वभौम देश सिक्किमको चुनावमा भारतीय विस्तारवादको सहयोगमा बहुमत प्राप्त गर्न लेण्ड्रूप दोर्जेले भारतीय शासक वर्गको दलाल बनेका थिए। अहिले नेपालमा एमाले, माओवादी, नेका, संघीय समाजवादी फोरम र राजपाका नेताहरू दलाल बन्दैछन्। यसकारण ती पार्टीलाई नेपाली जनताले दिएको मत भ्रम्मासुरलाई वरदान सावित हुँदैछ।

हो, नेपाली जनता भारतीय कामदार वर्ग र सार्वभौम भारतको विरोधमा छैनन् तर भारतीय विस्तारवाद र एकाधिकार पूँजीको विरोध गर्नु सार्वभौम नेपाली जनताको कर्तव्य हो। यो यथार्थलाई ओली, प्रचण्ड, देउवा, ठाकुर, यादवजस्ता नेताहरूले बुझ्न पचाउनु नेपाली लेण्ड्रूप दोर्जे बन्ने बाटो नै हो, यो भूमिकालाई नेपाली जनतालाई स्वीकार्य छैन।

मानव बेचबिखन विरुद्ध

सारा नेपाली एक होऔं।

नेपाल सरकार

सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय

सूचना विभाग

भावपूर्ण श्रद्धा सुमन

बास रहोस् मृतात्माको चिरकाल स्वर्गमा नै
नहोस् कतै, अशान्तको बाटो राको बनोस् सधैं

जन्मः
वि. सं. १९९४/०६/१२

स्वर्गारोहणः
वि.सं. २०७४/१०/१५

स्व. हिरादेवी बज्राचार्य

उज्ज्वल शिशु निकेतन एकेडेमी विद्यालयका संस्थापक सह-प्रधानाध्यापक

आदरणीय गुरु तथा मित्र श्री ईश्वरमुनि बज्राचार्य साथै यस विद्यालयका शुभ चिन्तक

श्री अशोकमुनि बज्राचार्यका पुजनीय ममतामयी माता **श्रीमती हिरादेवी बज्राचार्य**को

मिति वि.सं. २०७४/१०/१५ गते सोमबार तदनुसार ने.सं. ११३८ शिल्लाथ्व, त्रयोदशी तिथिका दिन

स्वर्गारोहण भएकोले उहाँको मृत आत्माको चिर शान्तिको कामना गर्दै

भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं । साथै यस दुःखद घडीमा शोक सन्तप्त परिवारजनप्रति

हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दछौं ।

प्रिन्सिपल तथा

उज्ज्वल शिशु निकेतन एकेडेमी परिवार

सहिदपथ, पाँगा, कीर्तिपुर

जन साहित्य गोष्ठीको चौथौ नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन र सांस्कृतिक कार्यक्रम र हामी

- एनम

जन साहित्य गोष्ठी पाँगा कीर्तिपुरले चौथौ नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन र सांस्कृतिक कार्यक्रम माघ ६ गते शनिबार कीर्तिपुर नपा वडा नं. ५ स्थित देउखेलमा सम्पन्न गरियो ।

सांस्कृतिक महत्वको दिन धान्य पूर्णिमा र सात गाउँले जात्रा योमरी पूर्णिमाको कार्यक्रम मंसिर १७ गते गर्नुपर्ने थियो तर त्यो दिनमा प्रदेशसभा र प्रतिनिधिसभाको पूर्व सन्ध्यामा भएकोले सबैको ध्यान निर्वाचनमा केन्द्रित रहेकोले केही दिन सारेर कार्यक्रमलाई भव्य रूपले सम्पन्न गर्न सफल भयो ।

चौथौ नेपालभाषा साहित्य सम्मेलनसम्म पुरदा धेरै ज्ञानगुणका कुरा, पुराना र नयाँ साहित्यकारहरूको जमघट र नयाँ सृजनाले हामीलाई हौसाएको महसुस भएको छ ।

‘भाषा, कला, संस्कृतिको जगेर्ना गरौं, जन साहित्यबाट जनचेतना जगाऔं’ भन्ने मूल नाराका साथ संचालित यो साहित्य सम्मेलन मार्फत आदर्श समाज स्थापना गर्ने लक्ष्य लिएको छ ।

कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि नेपाल मजदुर किसान पार्टीका केन्द्रीय सचिव एवं प्रतिनिधिसभा सदस्य प्रेम सुवालले राजनीतिज्ञसँगै साहित्य पनि वर्गीय हुने बताउनुभयो ।

उहाँले कामदार वर्गका जनताको हित र उत्थानका लागि

लेखिने साहित्य मार्क्सवादी साहित्य हुने बताउँदै मार्क्सवादी साहित्यलाई अगाडि बढाउने यस्ता सम्मेलन अगाडि बढाउनुपर्छ भन्नुभयो ।

नेपाल क्रान्तिकारी सांस्कृतिक संघका केन्द्रीय अध्यक्ष एवं प्रदेशसभा सदस्य सुरेन्द्रराज गोसाईंले क्रान्तिकारीहरूले लेख्न सुरु नगरेसम्म क्रान्तिकारी साहित्य नजन्मने चर्चा गर्दै साहित्य बहुमत शोषित पीडित जनताको मुक्तिका निम्ति हुनुपर्छ भन्नुभयो ।

कार्यक्रममा प्रा.डा. रामकृष्ण महर्जनले नेपालभाषा साहित्य सम्मेलनले नेवारी साहित्य विकास हुन्छ तर हामीले सदैव भाषाभाषीको साहित्य विकास शिक्षा लिनुपर्ने बताउनुभयो ।

प्राचार्य नन्दकुमारी महर्जनले नेपालभाषा साहित्य सम्मेलन चौथो पटक गर्नसक्नुमा शुभकामना व्यक्त गर्दै भाषा र साहित्यको विकासमा निरन्तर लागि रहनुपर्ने बताउनुभयो ।

जनगायक रामकृष्ण दुवालले संस्कृतिको उत्थान गर्न भाषा साहित्यका माध्यम उपयुक्त हुने बताउँदै दाफा भजनको साहित्यमा अनुसन्धान गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

स्थानीय ज्येष्ठ नागरिक एवं पुराना कम्युनिष्ट अगुवा इन्द्रमान महर्जनबाट पानसमा दीप प्रज्वलन गरी उद्घाटन भएको कार्यक्रमको सभापतित्व लेखक एवं साहित्यकार रामचन्द्र महर्जनले

गर्नुभएको थियो ।

दुई चरणमा भएको साहित्य सम्मेलनमा नेपालभाषा साहित्य विधामा ‘लिचु:या सवा:’ रामशरण महर्जन कीर्तिपुर, मदन श्रेष्ठ टोखाको ‘देया दुने नं मिच्याकेगु हे जुल’, नरमान महर्जन विशालनगरको ‘गथे जुइन थो देय्’, सुवर्ण महर्जन नगाउँ किपूको

‘तपली तपली तपली’, बिनिस्का महर्जनको ‘जि आख: ब्वने’, ‘न्येना दिस’ अर्जुन नेम्कुल सानुगाउँ पाटन, नारायण महर्जनको ‘भुखाय्’, सुनेना महर्जनको लसकुस कविता थिए भने नेपाली भाषाका हरिप्रसाद ढकालको ‘घर’, सविन खत्री चन्द्रागिरी दहचोकको ‘प्रजातन्त्र’, रामेश्वर लामिछानेको ‘राजनीतिक भण्डाफोर’, हास्य व्यंग्य, विनय घिसिङ, आशिष ढंगोल र यशुमति महर्जनको गीत प्रस्तुतीले पहिलो चरण सफलतापूर्वक सम्पन्न भएको थियो ।

कविता विधामा रामशरण महर्जन, मदन श्रेष्ठ, नरमान महर्जन, सुवर्ण महर्जन र बाल प्रतिभा बिनिस्का महर्जनले क्रमशः प्रथम, द्वितीय, तृतीय र सान्त्वना पुरस्कार प्राप्त गर्न सफल भएका छन् ।

दोस्रो चरणमा सांस्कृतिक कार्यक्रमले दर्शक दीर्घामा मनोरन्जन प्रदान गरेको थियो । चिरचिर चखु, सिसा हेय्कु जिमि दाइचा ब्युगु, इम्हु छम्ह लयदुलगायत भाषिक नृत्य नव प्रतिभा कलाकारहरू बिनिस्का महर्जन, आयुस्का महर्जन, सिवानी, सुरक्षा, देवान्सी महर्जन, बिन्दिया महर्जन, रिज महर्जनले आ-आफ्नो प्रस्तुति देखाएको थियो भने आशिष ढंगोल र टोखाका कलाकारहरूको नृत्यले साहित्य सम्मेलनमा सांस्कृतिकमा पनि विविधता प्रस्तुत भएको थियो ।

के शिक्षा दियो ?

साहित्य सम्मेलन र सांस्कृतिक कार्यक्रम गरेर समाजमा एउटा ईडा थप्ने काम भयो ।

साहित्य सम्मेलनमा कविता मात्र प्रस्तुतले अन्य विधा किन सुस्तायो र आयोजकले भएपनि कथा, निबन्ध प्रस्तुत गरेर जीवन्तता दिनुपर्ने महसुस गराएको छ भने सांस्कृतिक कार्यक्रममा नृत्य र गीत साथै नाटक प्रस्तुत गरेर जनचेतना उठाउनुपर्ने देखिन्छ ।

समग्रमा प्रस्तुत दुवै चरण शिक्षा प्रदान रहेको छ ।

चिनाखँ

देया दुने नं मि च्याकेगु हे जुल

- मदन श्रेष्ठ, टोखा

सूर्य घः
चा न्हि मधासे
तेजस्वी जुया जुल ।
उर्यें थुर्यें
न्हाय्थासा नं
जिगु ज
जिं थ्वंकेगु धाल
शिशिर ऋतु वसां नं
सिमा पातें वाउँसे ह्याउँसे च्वंकेगु धाल
उकिंला वयाके
ध्येवा नं दु
ध्येवाया मनु नं दु ।
सः नं दु ।
अस्त्र नं दु ।
सस्त्र नं दु ।
वः यात वैं
मभिक म्हागस वयनः
ओहो !
मनु जुइत
हिः ववैं लाः मायथे
देयात नं दे जुइत
हिमाल पहाड तराई नं मा
वःजि छुँहे वाचाय्के मफूत
वइगु वःखयें पला तथा
जि दे यात कुचाकुच याय धुन ।
आ ।

दे मभिं जुल ।
दे स्यानिं जुहे जुल ।
म्हःगस यागु सः न्यैं न्यैं
जि म्हासंक न्हयलं चाल
दमं दने हे मफूत
छु जुल
जिं छुँहे मसिल ।
म्हः उवारा तुल
छयें म्यातुल
न्हाय्पैं
तिंनन मिन
मिखौं नौ खन ।
जिगु म्हःग सैं
गोलाकार ईःमुग नं
नापं-नापं यँकी धाल ।
नत्रकि खैर मदु धाल
जि उयात
जि सरकार जुसां
नायो जि जुइगु खैय् मन्त
जिमहः दसां
आत्मा स्याइगु हे जुल ।
थौं वया जित छुजुल ।
सुनां नं तिवः जित विइपिं मन्त
थगु खैय् नं
जित थहे निर्णय याके मविल ।
मिखा सं ख्वी तरर हाल ।
अले, वः नायो भाजु नं धाल ।
हाकृगु कूँ खेनिपिसं
देया दुने नं मिच्याकिगु हे जुल ।

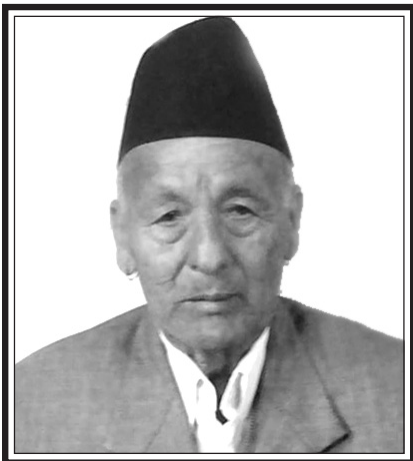
सूर्य घः नं
ववकायगु हे जुल ।
सिमा यात नसाः नसाः चफुना जं किगु हे जुल
का रे जि छुयाय्गु ।
धा धां
मिखा सं ख्वी हु हुं
वः नायो भाजु मतः ख्वइयका
थगु छेसं दुहावनी
थगु छेसं दुहावनी ।

**प्यक्वःगु नेपालभाषा साहित्य मुँज्याय्
(माघ ६ गते पाँगा) ल्यु लागु चिनाखँ**

हार्दिक श्रद्धाञ्जली

जन्मः
वि.सं. १९८९

स्वर्गारोहणः
वि.सं. २०७४/१०/२२

स्व. जनकलाल महर्जन

यस नयाँबजार क्लवका सक्रिय सदस्य एवं नयाँबजार बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.का शेयरधनी सदस्य ई. गणेश बहादुर महर्जनका पुजनीय पिता **श्री जनकलाल महर्जन**को २०७४ माघ २२ गते ८५ वर्षको उमेरमा असामयिक निधन भएकोले दिवंगत आत्माको चिरशान्तिको कामना गर्दै भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं ।

साथै यस दुःखद घडीमा शोक सन्तप्त परिवारजनमा धैर्य धारण गर्ने शक्ति प्रदान गर्नु भनी ईश्वरसँग प्रार्थना गर्दछौं ।

नयाँबजार क्लव परिवार

तथा

नयाँबजार बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. परिवार

नयाँबजार, कीर्तिपुर

जनसेवा स्पोर्ट्स मिट चालू

पाँगा । जनसेवा माध्यमिक विद्यालय र जनाधार सामुदायिक कलेजको स्पोर्ट्स मिट चालू छन् ।

नमूना विद्यालय निर्माणाधिन रहेकोले आफ्नै परिसरबाट बाहिर नयाँबजार खेलकुद मैदानमा सुरु भएको स्पोर्ट्स मिटको उद्घाटन नेपाल सरकार पूर्व शिक्षा नियन्त्रक एवं खेल विशेषज्ञ गजेन्द्रलाल प्रधानले उद्घाटन गर्नुभएको थियो ।

त्यसक्रममा वहाँले विद्यालय र कलेजले गुणास्तरीय शिक्षा दिनुको साथै विद्यार्थीहरूलाई अतिरिक्त क्रियाकलाप मार्फत शारीरिक तन्दुरुष्ट बनाउन यो स्पोर्ट मिट भएको बताउनुभयो । विद्यालय व्यवस्थापक समितिका अध्यक्ष माधवलाल महर्जनको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा विद्यालयका प्राचार्य नन्दकुमारी महर्जनले स्वागत मन्तव्यबाट

स्वागत गर्दै विद्यालयको अतिरिक्त क्रियाकलापबारे प्रष्ट पार्नुभएको थियो ।

स्पोर्ट्स मिट खेलमा ३२ इभेन्टमा छात्र र छात्रा गरी ३०८ स्वर्ण, ३०८ रजत र ५३ कास्यका लागि ६ तहमा प्रतिस्पर्धा भइरहेको छ ।

जनसेवा स्पोर्ट्स मिटको तयारीबारे आइतबार विद्यालयमा पत्रकार सम्मेलन गरेको थियो ।

पत्रकार सम्मेलनमा विद्यालयका प्राचार्य नन्दकुमारी महर्जन, सह-प्राचार्य दुर्गा बहादुर महर्जन र इसिए/सिसिए प्रमुख देवराज महर्जनले स्पोर्ट्स मिटबारे जानकारी दिनुभएको थियो ।

‘जनसेवा स्पोर्ट्स मिटको चाहना, सहभागिता, जिम्मेवारी र सफलताको कामना’ भन्ने नाराका साथ कक्षा इसिडीदेखि बीबीएससम्मका खेलको समापन २६ गते शुक्रबार हुनेछ ।

लनगोलमा मैत्री ट्याडमिन्टन खेल सम्पन्न

कीर्तिपुर । लनगोलमा व्याडमिन्टन कोर्ट निर्माण भएसँगै खेलाडीहरूमा नयाँ उत्साह र उत्प्रेरणा थपेको छ ।

कोर्ट निर्माण भएको केही दिनमै माघ २० गते शनिबार कीर्तिपुर व्याडमिन्टन समूह, देवढोका व्याडमिन्टन समूह र लनगोल व्याडमिन्टन समूहका खेलाडीबीच मैत्रीपूर्ण व्याडमिन्टन खेल सम्पन्न भयो ।

त्यही अवसरमा लनगोल व्याडमिन्टन समूहको

तर्फबाट जलपान व्यवस्था गरिएको थियो ।

संस्कार बेबी क्यर सेन्टरको प्राङ्गणमा निर्मित सो कोर्ट तयार गर्न बाबु होमस्टेबाट आवश्यक सहयोग भएको थियो भने प्राविधिक सहयोगमा कीर्तिपुर व्याडमिन्टन क्लवका सदस्य राजमान महर्जनले गर्नुभएको थियो ।

लनगोलका खेलाडीहरूलाई राजमान महर्जनले नै प्रशिक्षण दिइरहनु भएको छ ।

भक्तपुरबाट ‘भादगाउँ टेलिभिजन’

भक्तपुर । सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रमा अर्को एउटा टेलिभिजन ‘भादगाउँ टेलिभिजन’ प्रसारणको लागि इजाजतपत्र दिएको छ ।

रुवप मल्टिमिडिया प्रा.लि. सूर्यविनायक नपा वडा नं. ८ भक्तपुरबाट नेपालभर सूचना, शिक्षा र मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रम प्रसारण गर्न अनुमति इजाजतपत्र सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयबाट प्रदान गरेको थियो ।

भादगाउँ टेलिभिजनको इजाजतपत्र नं. के.टे. १४९/०७४/७५ रहेको छ ।

बालबालिकामा हुने जन्डिसका जोखिम

डा. विनिता जोशी

बालबालिकामा जन्डिस देखिनु आजका दिनमा सामान्य कुरा भइसकेको छ । तर, जन्डिस कतिपय असाध्यै जोखिमयुक्त हुन्छन् भने कति आफैँ निको हुने खालका हुन्छन् ।

मानिसहरूमा जन्डिसप्रतिको बुझाइमा कमी भएकाले यसबारे अनेक भ्रम देखिन्छन् । कहिलेकाहीँ हामी एउटा बच्चाको भएको जन्डिसलाई आधार मान्दै ‘यसो गर्दा ठीक भइहाल्छ’ भनेर अर्को बच्चाको सोही उपचार लागू गराउन खोज्छौँ । यसले बच्चाको स्वास्थ्य जोखिममा पर्न सक्छ । त्यसैले सबैभन्दा पहिले कुन किसिमको जन्डिस भएको भन्ने यकिन गर्नुपर्छ । त्यसपछि मात्र उपचार प्रक्रिया थाल्नुपर्छ ।

सामान्यतया बच्चामा हुने जन्डिसलाई दुई उमेरसमूहमा राखेर हेर्नुपर्ने हुन्छ । भर्खर जन्मेको शिशुमा हुने जन्डिस र त्यसपछिका बालबालिकामा हुने जन्डिस फरक प्रकृतिका हुन्छन् ।

नवजात शिशुमा जन्डिस

शिशुमा हुने जन्डिसलाई हामी हानि गर्ने र नगर्ने भनेर हेर्छौँ । नवजात शिशुमा जन्डिस देखिनुका विभिन्न कारण हुन्छन् । कतिपयमा कलेजोमै समस्या हुन्छ भने धेरैजसोको रगतमा रातो रक्तकोशिका मर्ने क्रममा देखिन्छ । भर्खर जन्मेका बच्चामा रातो रक्तकोशिका मर्नु स्वाभाविक भएकाले यसमा धेरै आत्तिनु पर्दैन । यो किसिमको जन्डिसलाई चिकित्सकीय भाषामा ‘फिजियोलोजिकल जन्डिस’ भनिन्छ ।

धेरै बच्चालाई घाममा राखेर यो जन्डिस ठीक पार्न सकिन्छ । कतिलाई भने बत्तीको सहारामा गरिने ‘फोटो थेरापी’ पनि गर्नुपर्छ । आमामाको दूध खाने बच्चामा यो विस्तारै कम हुने भएकाले डराउनु पर्दैन । कतिपय

अवस्थामा आमामा हुने डिहाइड्रेसनका कारण पनि दूध बालकमा जन्डिस देखा पर्छ । यो अवस्थामा पनि डराउनु पर्दैन ।

तर, आमामाको दूध मात्रै खाने उमेरका बच्चामा जन्डिस लगातार दुई हप्ताभन्दा बढी समय देखिइरह्यो भने होसियार हुनुपर्छ । सामान्यतया यो जन्डिस बच्चामा हुने नभई संक्रमण वा कलेजोमा हुने खराबीले निम्तिएको हुन सक्ने आशंका गर्नुपर्छ ।

थाइराइड, पिसाबको संक्रमण र अन्य संक्रमणका कारण पनि शिशुलाई जन्डिस हुन सक्छ । बच्चामा जन्डिस दुई हप्ताभन्दा बढी लम्बिएमा थाइराइड र संक्रमणलाई कारक मान्न सकिन्छ । यी कारणले हुने जन्डिस पनि उपचार गराए ठीक हुन्छ । यसले कलेजोमा दीर्घ असर पुर्‍याउँदैन । रगतका कारणले हुने जन्डिसले कलेजोमा असर पुर्‍याउँदैन । तर, जन्डिस कलेजो वा रगत के कारणले हो भन्ने कुरा छुट्याउन जरुरी हुन्छ ।

धेरैले जानकारी नपाएको र हानिकारक जन्डिस ‘बिलिएरी अट्रेजिया’ हो । लक्षण समान देखिने भएकाले स्वास्थ्यकर्मी समेत भुल्किने गरेका छन् । गर्लब्लाडरबाट आन्द्रामा जाने एउटा नलीको विकास नभएपछि यो जन्डिस हुन्छ । यस्तो समस्या भएका बालबालिकालाई उपचारमा ल्याउन निकै ढिलो गरेको पाइन्छ । जसका कारण उनीहरू ठूलो जोखिममा पर्ने गर्छन् ।

जन्डिस समस्या होइन, कुनै समस्याको लक्षण मात्र हो । अन्य कारणले जन्डिस ठीक हुने संकेत देखिएन भने तुरुन्तै यसको परीक्षण गर्न जरुरी हुन्छ । किनभने बच्चा जन्मिएको ९० दिनभित्र हानिकारक जन्डिस ‘बिलिएरी अट्रेजिया’ को अपरेशन गर्नु उचित हुन्छ । यति गर्दा पनि पछि कुनै

न कुनै समय कलेजो प्रत्यारोपण गर्नु जरुरी हुन सक्छ । तर, ९० दिनभित्र सो अपरेशन नगरेकाहरूको कलेजो प्रत्यारोपण गर्नुपर्ने हुन्छ ।

अर्को जन्डिस वंशाणुगत पनि हुन्छ । सामान्य बच्चाभन्दा गलेको र सक्रिय नभएको बच्चालाई वंशाणुगत जन्डिस भएको आशंका गर्नुपर्छ । भर्खर जन्मेको शिशुमा जन्डिस देखिएको छ र बच्चा निकै लठ्ठ परेको छ भने सिभियर (कडा खालको जन्डिस) हो भन्ने बुझ्नुपर्छ ।

अन्य उमेरसमूहका बच्चामा जन्डिस

धेरै देखिने जन्डिस हेपाटाइटिस ए र ई संक्रमणका कारणले हुन्छ । बच्चाले आमामाको दूध बाहेक बाहिरको खाना खान थालेपछि हेपाटाइटिस ए को कारणले जन्डिस देखिन सक्छ । पानी र खानाको माध्यमबाट हेपाटाइटिस ए हुन्छ ।

हेपाटाइटिस ए विरुद्ध खोप लगाउन पाइन्छ । सरकारले निःशुल्क उपलब्ध गराउने खोप कार्यक्रममा यो खोप नपरे पनि सक्नेहरूले आफैँ लगाउँछन् । हेपाटाइटिस ई विरुद्धको खोप भने अहिलेसम्म बनेको छैन । यी दुईटैको लक्षण चाहिँ ज्वरो आउने, वाक्वाकी लाग्ने, आँखा पहेँलो हुने हुन्छ ।

यस्तो प्रकारका जन्डिस हुँदा धेरैले गर्ने गल्ती खाना बार्नु हो । जसले गर्दा रोगको संक्रमण बढ्ने जोखिम हुन्छ । यसै पनि रोगका कारण खानामा अरुचि भइरहेका बेला उसिनेको र मसलाविहीन खानेकुरा मात्र खुवाउँदा बालबालिकामा खानाप्रतिको रुचि भन्नु हराउँछ । खाना कम गरेकै कारण जन्डिस निको हुन बढी समय लाग्छ ।

जन्डिसमा सामान्यतया कुनै खाना बार्नु पर्दैन । यस्तो बेला कलेजोमा थप भार पर्ने भएकाले थप क्यालोरी भएको खाना दिनुपर्छ । बच्चालाई बेड रेस्ट गराउन

विभागका उपल्लो तहका कर्मचारीबीच सहमति हुने गरेको छ । त्यसमा प्रधानमन्त्री पत्नीको पनि अप्रत्यक्ष संलग्नता रहने गरेको छ । उनीहरूको योजनामा स-साना ठेकालाई जोडेर ‘प्याकेजिङ्ग’ गरिन्छ । यसरी ठेक्का रकम ७० करोड रुपैयाँमाथिको बनाएर सीमित ठेकेदारबीच मात्रै प्रतिस्पर्धा हुने वातावरण तयार हुन्छ । यसो गर्नु सार्वजनिक ऐन दफा १० उपदफा ३ को सोभो उल्लंघन हो ।

यस्तो ‘प्याकेजिङ्ग’ पछि कुन ठेक्का कसले लिने भन्नेमा यी ठूला बीचमा सहमति हुन्छ । सोही अनुसार ठेक्का जसका लागि तय भएको हो उसले लागत अनुमानभन्दा अलिच थोरै अर्थात् १ प्रतिशतभन्दा न्यून अंक ठेक्कामा हाल्छ । अनि प्रतिस्पर्धा देखाउनका लागि ठूला ठेकेदार समूहका अन्य सदस्यले ठेक्का भन्दा बढी अंकमा टेण्डर हाल्छन् । परिणामतः उनीहरूले सहमति गरेकै व्यक्तिले ठेक्का प्राप्त गर्छ । पछिल्लो अवधिमा लागेको १ खर्ब ५५ अर्बको ठेक्का यसैगरी लगाइएको छ ।

भने जरुरी हुन्छ । सफा खाना खुवाउने, वर्षायाममा बाहिरको खानेकुरा नदिने, काँचो कुरा नखुवाउने गरेमा बच्चालाई हेपाटाइटिस ए र ई को संक्रमणबाट जोगाउन सकिन्छ ।

आमालाई हेपाटाइटिस बी भएमा यो बच्चामा सर्ने जोखिम हुन्छ । तर, नेपाल सरकारले यसको खोप कार्यक्रम निःशुल्क गरेकाले त्यति देखिएको छैन । हेपाटाइटिस बी र सी रगतसम्बन्धी रोग भएका बच्चामा हुने सम्भावना उच्च हुन्छ ।

यसैगरी बच्चालाई लगातार जन्डिस देखियो, घरमा भएका सबै वा अधिकांशमा जन्डिस देखियो र हेपाटाइटिस ए र ई को संक्रमण देखिएन भने त्यस्तो जन्डिस ‘विल्सन’ हुन सक्छ । यो जन्डिस शरीरमा कपरको मात्रा बढी भएमा देखिन्छ । यसका कारण कलेजो नै फेल पनि हुन सक्छ । कलेजो फेलको अवस्थामा नपुगेको भए औषधिले निको पार्न सकिन्छ ।

बालिकामा खासगरी १० देखि १२ वर्षको उमेरमा देखिने जन्डिस ‘अटोइम्युन हेपाटाइटिस’ हो । शरीरले आफैँ विरुद्ध एन्टिबडी बनाउँछ, जसका कारण कलेजोमा असर पुग्छ र यो समस्या आउँछ । तर, यस्तो जन्डिस भएकाले अनेक भ्रममा पर्ने भएकाले समयमै उपचार गर्न आएको पाइँदैन ।

सबै जन्डिस औषधिले मात्रै ठीक हुँदैनन् । त्यसैले जन्डिसको प्रकार पहिचान गरी उपचार थाल्नुपर्छ । किनभने जन्डिस आफैँमा समस्या नभई कुनै समस्याको लक्षण हो । यो कुरा सदा दिमागमा राख्न जरुरी छ । (डा. जोशी नर्भिक अस्पतालकी बाल कलेजो तथा पेटरोग विशेषज्ञ हुन् ।)

- स्वास्थ्य खबरपत्रिका

ग्यारेन्टी उपचार

नशा च्यापिएको घुँडाको दुखाई

आश्चर्यजनक रूपमा ग्यारेन्टी निको पार्ने

- ♦ जाँड-रक्सीको कुलन ग्यारेन्टी छुटाउने
- ♦ मुँछे नबारीकन सुगर कन्ट्रोल गर्न
- ♦ महिला/पुरुषको यौन पावर बढाउन
- ♦ पेटको दाग अनुहारको चाँयापोतो हटाउन
- ♦ भूँडी घटाउन/शरीरको तौल बढाउन
- ♦ स्तन घटाउन, बढाउन/टाईट पार्न

फिटनेस प्वाइन्ट ट्रेडिङ्ग

दुरसंचारको गेटसंगै

फोन नं. ४३३६७०१

९८०३५०२२५९, ९८४९८१९७६

Free Home Delivery

Not For Medicinal Use

भाषा, साहित्य व संस्कृतिया सः

नेवाः एफ.एम १०६.६

NewaFM
106.6 MHz

नेवाः एफ.एम. १०६.६

न्यामासिमा, चःधवाखा, किपू-२

फोन ल्याः ४३३४२२२

निह्निच्छिचच्छि (२४ सै घण्टा) न्यनादिसँ/न्यंकादिसँ

नेवाः जुयाजुया गौरव यानादिसँ

अनक मिडिया प्रा.लि.

न्यामासिमा, चःधवाखा, किपू-२

इमेलः ankmedia.newafm@gmail.com